

IGRA MESECA (tapiserija)

DRAGUTIN CIGAR CIC

pavle popović

OFELIJA

Pre nego utrnu zvezde i svane
požuri dubokoj tamnoj vodi
svet se osmisli kad nestane
kad svetlost u tamu sasvim potone
van nas su kristali i zvezde ledne
čovek se samo na život svodi

pre nego utrnu zvezde i svane
požuri dubokoj tamnoj vodi
u rečima su otrov, mačevi, oklopi
čemu neverstvo il ljubavi čedne
s beskrajem, s dubinom neka se svet stopi
u valu istine lepotu nek ogledne

pre nego utrnu zvezde i svane
požuri dubokoj tamnoj vodi.

GOVOR PRED KRAJ

Još jednom cvete pomiluj mi oči
gorčine ima u nežnoj slasti
preda mnom ljubav već se bestidno svlači
pod golim golog neka više nema
tvoj glas u meni niko neće čuti
smrt se posvuda žuri
prosutu raskoš da poplasti
još jednom cvete pomiluj mi oči
neka se vrati stare strasti
sve što je čisto sumnjično nek oblači
istina neka se samo sluti

istina neka se samo sluti
lepota moja osmeh lobanje čuva
obmanom cveta svaki se vrt zida
drhti bit od tajni
tama vidom duva
ovde sam da pijem gorčine ko slasti
dok mi se svest ne pomuti.

božidar timotijević

provincijsko popodne

Popodne jedno bledo uđe na vrata moga grada.
[Svi starci
na kolena padnu, mlitave ruke, izgubljeno
l'vreme.
U prostor ovaj tužni, zatim, prestane naše
[plavo, naše
lokalno nebo. Psi se, u bedi, u svoje pseče zube
[skriju.
Oleandar jedan mali na poslednjem krovu
[sirotinjskog sveta
još za jednu stravu iz sebe poraste. Na
[przoru onog
susednog loma čaša vode bele zadrhki od ove
neumitne mene, a gospodice male, što u svili
[frastu
po sobama tamnim, sve, nežne, zaneme.

O pradavno čudo ovog skromnog sveta, lik twoj
[što sad
dode bez poznate mere, već se jednom beše
[med zidove naše
isto tako zbio. Još jednom su tako ruke njene
[snene u
krilo mi pale. Još jednom je tako more jedno.
[plavo u
krilatom srcu gospodara tame užasnuto bilo.
[O, sad pomor
vlada nad ovom malom svitom. Žuta nemam
[hodi prostorima
sveta i našom budnom zbiljom. Reč pradavna
[džije svoje
teško sidro i u glas se modri neprestana
[skloni. Sad

popodne jedno bledo uđe na vrata moga grada.
[Svi starci
u magli suhog tela na kolena paše. Žuta
[strava godi
usahnułom caru. Krov se dobrog doma pomeri
[u bolu. Pad
lepotne ptice. Ništa. Onda sat otkuca zlokobne
[minute
što na vrata moja rezu ostavise. Gde sad da
[se setim
svog lika laganog iz negdanje sveta? U imenu
[svome
sretoh nekad pticu? Sad ni oka njenog, ni
[senke tog lica?
Gde to dan ostavi zaveštanje rodu? ...

Oleandar jedan mnogo,
mnogo mali, na poslednjem krovu sirotinjskog
[sveta
još za jednu stravu, što se zlatom vezla, iz
[sebe poraste
i ostavi svoje neumitno vreme tu, sred jednog
[loma,
u meni što nade svog potomka pravog.

guillaume
apollinaire

grofica eisenberg

Grof Eisenberg silno je volio svoju prvu ženu. Upoznao ju je u Bonu za vrijeme studija i oženio se njome poslije doista vremena što su bili vjereni, a vrijeme njihovog medenog mjeseca, poslijе krstarenja Norveškom i putovanja Italijom, supruzi su se nastanili u vilji koju su posjedovali na obali Rajne podno Sedam planina.

Položaj bijaše izvanredan. Iz parka punog onih srebrnastih piňija koje su rijetke u porajnskim vrtovima vidjela se rijeka i legendarna brda gdje je Siegfried ubio zmaja.

Jednog dana početkom jeseni, grof koji je morao otići u Köln vratio se mnogo ranije no što je bio kazano. Gurnuo je rešetkasta vrata svog parka i strašno je prokleo prizor koji mu se ukazao pred očima.

Grofica je sjedila na kamenoj klupi obrasloj mahovinom, a jedan mladi vrtijaš razgoljena vrata klečao je ispred nje na koljenima.

Izbuzmljen od ljubomore, grof je potračao prema smetenom paru, i bez da se pogledom osvrnu na ženu zgrabio je momka i bacio ga preko vrtnovog zida na put koji je prolazio podno posjeda.

Vrtijaša mrtvog od snažnog udarca tamo nadoše prolaznici. Njegova, u svakom pogledu tajanstvena smrt bila je je smatrana za čin iz očaja i to samoubojstvo uzeo je kao objašnjenje afere.

No više ne bijaše bračne sreće za grofa. Više nije ni jedne riječi uputio svojoj ženi i prisilio ju je da živi usamljena.

Ničim učljivim za ukrašenje nije se odavao taj rasčep suzpružnika, ali on bijaše dubok.

Dva istovjetna ponosa nisu se mogla uskladiti, te izvinje nije moglo uslijediti ni s jedne a niti s druge strane. Grofici nije bilo dokazano i njezino prezirivo držanje u odnosu na muža pokazivalo je jasno da se ona nije smatrala žrtvom i da bi jedno tumaćenje srušilo predrasude. Međutim, njezina je ljubav bila

mrtva, dok je grofova strast oživljavala zbog žalosti da je možda bio nepravedan i on je patio kao prokletnik.

Između ljubavi i ponosa nalazila se brutalnost koja je to dokazivala. Nije bilo zlostavljanja kojima grof nije podvrgao svoju ženu. Taj život postao je nesnošljiv. Grofica je odlučila da pobegne od onoga koji joj je postao mizak.

Na uskrsni pondjeljak slijedeće godine, grof je otišao od kuće. Grofica nalakšena na ogradi vile gledala je Rajnu kojom su plovili parobrodi vozeći studente i mlađe djevojke koji su pjevali horove koje je jekala vrat.

Cestom je koračala neka povorka. Bijahu to lijepi i odprani cigani. Oni su pješačili pored svojih kola punih žena i djece. Jedan je vodio konju za uzde, drugi su na uzici vodili medvjedje, majmune ili pse! Usput su prosili milostinju i bili su ponosni kao slobodnjaci. Bilo ih je starih i mlađih i jedan među njima s ušima urešenim zlatnim naušnicama netremice je motrio grofica čije je srce snažno kucalo. Uzdahnula je. Ti prolaznici, njihove životinje, zvuci gitara i cimbala, prolazak cirkuskih kola, djevojala su na njezinu sudbinu. Ona učini neki znak, preskoči zid i padne u naruču ciganina sa zlatnim naušnicama:

— Ja nemam ništa — reče mu ona, hoćeš li me uzeti ovakvu kakva jesam i voljeti me cijelog život?

On joj polako odgovori:

— Hoću te, no znaj da na našem jeziku Život i Smrt su jedna te ista riječ, isto kao Jučer i Danas ili Ljubav i Mržnja.

... I unatoč svih traganja grofovi podčinjeni nisu našli tragove grofici.

Cetrtdeset godina minulo je od tada. Kose su grofu pobijele. Njegova ljubav, odbjegla sa ciganima, odnijela mu je sreću.

Od tada ništa mu nije polazilo za rukom. U svome životu znao je samo za neugodnosti. Zbog potrebe i iz pokoravanja molbama svoje obitelji ponovo se oženio uvezši jednu od svojih bratucadi koju nije nimalo volio, a koja je umrla pri porodu kćeri.

Grof se tada posve povukao u rajnsku vilu podno Sedam planina, da okonča dane u odgajanju svoga djeteta.

Jednog jutra trebao je ići u Koblenz i idući na jezeljnčiku stanicu susreuo je grupu ciganu koji su sa njihovim kolima i dresiranim životinjama koračali glavnim putem.

Jedna stara ciganka primakla mu se i zatražila milostinju. Pogledao ju je i bijaše začuden što je u tom starom licu, izmijenjenom životom i nedačama, otkrio nekoliko crta lica prve grofice Eisenberg. Prijetio je ovu sličnost, ali se nije zaustavio, jer što bi moglo biti zajedničkog između stare ciganke koja živa u lješnjake s kestenima i grofice koja se nesumljivo utopila u Rajni, a čije tijelo nije bilo pronađeno, kao da su ga rajnski patuljci čuvali nepomično a živo u jednom kristalnom lijusu, u jednoj od njihovih prekrasnih pećina...

Umjesto da primi novac koju joj je pružio grof, ciganka povuce ruku. Feningi padoše i prasaju.

— Moje ime, zavikala je starica, ista je ona riječ koja na našem jeziku znači istovremeno Šreću i Nesreću. Šreću za mene, a nesreću za tebe.

Grof je prosljedio svojim putem. Cuo je te riječi koje su se gubile. Ali on se žurio i nije želio posvetiti pažnju bulažnjenu jedne ciganci.

Hodao je kako brzo i zaboravio je na tu scenu kada se uspinjao na vlasti za Koblenz.

Vrativši se uveče kući našao je izgorjelu vilu. Izgorjala je do temelja i ruševine su još tinjale.

Iznenadena plamenovima njegova kći bacila se izbezumljena s prozora da bi se spasila. Poginula je smješta.

Među ljudima govorilo se o jednoj grupi cigana koji su tumarali oko vile, a i da su vidjeli u vatri, sred srušene vile, neku staru ciganku koja je pomamila plesala i udarala u def.

Kada su je htjeli uloviti hitro je pobegla i nestala u tminu.

S francuskog preveo Branimir Donat